

การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่
เมืองรองชุมชนชะขอม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี*
A Development of Creative Community-based Tourism to Promoting
Tourism in Less Visited Area: Sa-Som Community,
Na Pho Klang, Khong Chiam, Ubonratchathani Province.

กุลวดี ละม้ายเงิน* เนียนนิภา สำเนียงเสนาะ ภูวดล งามมาก

Kulvadee Lamaijeen,* Niannipa Samniengsanor, Puwadon Ngammak
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี^{*2,3}

Department of Tourism and Hospitality Management, Faculty of Humanities and Social Sciences
Ubon Ratchathani Rajabhat University
kulvadee.l@ubru.ac.th

Received: December 21, 2020

Revised: January 11, 2021

Accepted: January 13, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ และ 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะขอม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ภาควิชาที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ชุมชนชะขอม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อย ประชาชนในชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน ผลการวิจัยพบว่า 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนมีความพร้อมในการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ภาควิชาที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ใหม่และภาควิชาที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ และ 2) การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะขอม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีทั้งหมด 6 แนวทาง 1) การพัฒนาความรู้ 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ 3) การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว 4) การพัฒนานักเล่าเรื่อง 5) การพัฒนาด้านการตลาดออนไลน์ และ 6) การพัฒนาการติดตามประเมินผล

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะขอม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีงบประมาณ 2563

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ เมืองรอง ชุมชนชะขอม

Abstract

The present work, a qualitative research , aimed 1) to study the community potential to manage community-based tourism in a creative manner and 2) to propose the guidelines for the community-based tourism suitable to promote tourism in the less visited areas of the Sasom community at Tambon Naphoklang in Khongchiam district of Ubon Ratchathani province. The samples used in the research were thirty individuals concerned with the creative community-based tourism development. The research instruments were a semi-structure interview and a small group discussion. The research findings were as follows. 1) Tourism resources in the community were readily available for the creative community-based tourism, and those involved primarily lacked knowledge and understanding of the creative tourism. 2) The following were the guidelines for the development of the creative community-based tourism in the Sasom community: development of knowledge, development of products, development of tourism activities, development of the story tellers, development of online marketing, and follow-up and evaluation.

Keywords: Development of Tourism, Creative Community-based Tourism, Less Visited Areas, Sa-Som Community

บทนำ

รัฐบาลไทยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง ในรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่เมืองรอง เพื่อส่งเสริมรายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น สินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น รวมถึงการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างเมืองหลักและเมืองรอง ซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการวางแผนการท่องเที่ยวเมืองรองในระยะยาว ผ่านกลไกการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนควบคู่ไปกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์สูงสุดที่กลับคืนสู่ท้องถิ่นเมืองรองอย่างยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นหนึ่งในจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองที่มีความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงและเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม งานประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น และธรรมชาติ ที่ได้รับความสนใจจาก

นักท่องเที่ยว ทำให้เป็นจังหวัดเมืองรองที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ จังหวัดอุบลราชธานีมีชุมชนท่องเที่ยวที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นจำนวนมาก แต่ชุมชนท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำสินค้าทางวัฒนธรรมของตนเองมาเชื่อมโยงกับความคิดเชิงสร้างสรรค์ได้

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่อยู่บนพื้นฐานของศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน ประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรมและมีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับเจ้าของสถานที่ อีกทั้งยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชนแต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2561) สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่เน้นการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน โดยพัฒนาสินค้าทางวัฒนธรรมที่หลอมรวมกับความคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับสินค้าทางการท่องเที่ยว ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้ สร้างงานสร้างอาชีพไปสู่ชุมชนท้องถิ่นในเมืองรองอย่างแท้จริง ทั้งนี้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2560) ได้อธิบายถึง รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงคุณค่าบนฐานความยั่งยืนไว้ว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีความโดดเด่นและมีความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ที่เป็นหนึ่งเดียวและยังคงความดั้งเดิม การมีส่วนร่วมของเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว และการจัดการประสบการณ์ที่สร้างความจดจำและประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดการผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม โดยอาศัยกฎกติการ่วมกัน

การขับเคลื่อนศักยภาพชุมชนท่องเที่ยวเมืองรองจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์นั้น ชุมชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการ ยังขาดองค์ความรู้ในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ ทำให้สินค้าทางการท่องเที่ยวขาดเอกลักษณ์และขาดกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือนผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กระจุกอยู่ในชุมชนท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของประเทศเท่านั้น ดังนั้น เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้การท่องเที่ยวมาสู่เมืองรอง ชุมชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์รวมทั้งบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งชุมชนชะอ้อมเป็นชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีวิถีชีวิตในการพึ่งพาป่าที่ดำรงอยู่จากอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นชุมชนชายขอบมีความเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญาที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมาจากรบรรพบุรุษ ทั้งนี้ ชุมชนมีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 20 ปี และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ถ้ำลายมือผิวกองกอย โหล่นหัวหมู สะพานข้ามหุบเขา วัดภูอานนท์ กิจกรรมการย้อมผ้า กิจกรรมทำไม้กวาด ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ชุมชนชะอ้อมยังขาดองค์ความรู้ในด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานวัฒนธรรม เนื่องจากยังเป็นองค์ความรู้ที่ใหม่ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจขาดการจัดการประสบการณ์อย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งขาดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในชุมชน ผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรอง: ชุมชนชะอ้อม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัด

อุบลราชธานี เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างเหมาะสม มีคุณภาพ และมาตรฐานเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท่องเที่ยวในเมืองรอง อีกทั้ง ยังสามารถส่งเสริมและสนับสนุนสินค้าทางการท่องเที่ยวรวมทั้งการบริการทางการท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวได้และก่อให้เกิดการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและการบริการเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะคม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะคม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรในการวิจัย คือ ผู้นำชุมชนและประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะคม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้นำชุมชนและประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน ในชุมชนชะคม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะคม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ภาคละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

3) วิธีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้การเลือกตัวอย่างที่เป็นปกติ (Typical Sampling) โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ ผู้นำชุมชน ประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน ในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะคม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ การศึกษาข้อมูลทางการท่องเที่ยวโดยเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่เมืองรอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์เผยแพร่ เอกสารรายงาน เอกสารทางวิชาการ บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลภาคสนาม โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ประชาชน ภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 30 คน ในประเด็นคำถามด้านฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วม รูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบสร้างประสบการณ์ ปัญหาและข้อจำกัด และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะคม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้การประชุม

กลุ่มย่อย จำนวน 1 ครั้ง จากตัวแทนของผู้นำชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน จำนวน 8 คน เพื่อศึกษา ศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ โดยเป็นคำถามที่เป็นร่วมกัน พิจารณาการสร้างความแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์กับภาคีที่เกี่ยวข้อง 4 ประเด็น คือ ศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เป็นอย่างไร กระบวนการ การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองอุบลราชธานีที่มี อยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างไร ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เป็น ไร และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมเป็นอย่างไร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาโครงการนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง การประชุมกลุ่มย่อย สำหรับผู้นำชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะคม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ตรวจสอบด้าน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การประชุมกลุ่มย่อย และถามซ้ำข้อมูล รวมทั้ง ตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าของข้อมูล ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) ด้วยการสอบ แหล่งข้อมูล แหล่งที่มา และแหล่งบุคคล (สฤงค์ จันทวานิช, 2543) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยมา วิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะคม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี สรุปได้ ดังนี้

1. ศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะคม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความโดดเด่นของชุมชนชะคม คือ การรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อมาบริหารจัดการทรัพยากรของตนเอง ผู้นำ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนและกำหนด ทิศทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถทำให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมที่จะพัฒนาการ ท่องเที่ยวของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

ชุมชนชะคมมีการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมขึ้นมาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยมี กลุ่มกิจกรรม คือ กลุ่มกินข้าวเช้าเย็น กลุ่มฉางข้าว กลุ่มกองทุนร้านค้า กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มทำหยา (เครื่องมือทอผ้า) กลุ่มสมุนไพรหายาก กลุ่มทอผ้า กลุ่มไม้กวาด กลุ่มกลองยาว ซึ่งเป็นกลุ่มที่เกิดมาจากฐานของทรัพยากรหรือ ต้นทุนของชุมชน นอกจากนี้ ชุมชนชะคมได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง

สร้างสรรค์ จึงทำให้ชุมชนพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่มีอยู่เดิมเพิ่มขึ้นมาจำนวน 4 กิจกรรม คือ ฐานเปลือกไม้ ฐานกิจกรรมพวงกุญแจน้ำโชค ฐานกิจกรรมแปรรูปอาหารแจ่วบอง และฐานกิจกรรมแปรรูปอาหารแกงไก่ใต้ต้น ทั้งนี้ สินค้าที่ระลึกของชุมชนเป็นสินค้าที่มาจากกลุ่มอาชีพที่มีอยู่เดิมภายในชุมชน เช่น ผ้ามัดย้อม ผ้าฝ้ายทอมือ การแปรรูปผ้าฝ้ายเป็นกระเป๋า เสื้อ ผ้าซิ่น ผ้าพันคอ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ภาวการณ์ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ใหม่สำหรับชุมชน โดยส่วนใหญ่เข้าใจว่ามีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมือนกันกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ชุมชนเคยทำมา จึงทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง และภาวการณ์ที่เกี่ยวข้องมีความพยายามที่จะเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว เพื่อมาพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ ดังเช่น

“ชุมชนติดปัญหาที่ว่า ขาดความเข้าใจในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติด้วย ทำให้ไม่กล้าจะเข้าร่วม คิดว่าต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการมากและนักท่องเที่ยวก็มีความไม่แน่นอนเนื่องจากการเกิดสถานการณ์โรคระบาดไวรัส โควิด 19” (ชุมชน 1)

“กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนชะงักงันที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมลงมือทำตามรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์นั้น ยังต้องได้รับการพัฒนาทางด้านการจัดสถานที่ที่ให้นักท่องเที่ยวทำ รวมทั้งพัฒนาการสื่อสารของผู้ที่อยู่ประจำฐานกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย” (ภาคเอกชน 2)

“ชุมชนยังขาดการสร้างประสบการณ์ในระหว่างการทำกิจกรรมกับนักท่องเที่ยว ซึ่งประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวเป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์” (ภาครัฐ 5)

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะง่อน ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี คือ 1) การพัฒนาความรู้โดยทำการพัฒนาผู้นำชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ให้กับสมาชิกและคนในชุมชนได้ 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยนำเอาผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่แล้วในชุมชนมาต่อยอด เพิ่มค่า หาดูต่าง เพื่อให้เกิดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สร้างความคิดสร้างสรรค์ 3) การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติและได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยว 4) การพัฒนานักเล่าเรื่อง ให้ชุมชนสามารถเล่าเรื่องอย่างมีเรื่องราว มีความน่าสนใจ และสามารถดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวได้ 5) การพัฒนาด้านการตลาดออนไลน์ เพื่อเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย และ 6) การพัฒนาการติดตามประเมินผล โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ชุมชนทราบถึงปัญหา และข้อจำกัดของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะง่อน ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

1) ศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะง่อน ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนมีความพร้อมในการดำเนินการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ เช่น ถ้ำลายมือฝักทองกอย หินจานบิน หินหัวหมู หินแต้ม หินเสี้ยว เส้าเหลียงสามเส้า บ่อน้ำบูน สะพานข้ามหุบเขา และวัดภูอานนท์ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านชะจอม ภายในวัดมีพระธาตุอานนท์เจดีย์ ซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน สำหรับสินค้าที่ระลึกจากชุมชนชิววน คือ ผ้ามัดย้อม ผ้าฝ้ายทอมือ การแปรรูปผ้าฝ้ายเป็นกระเป๋าสื่อ ผ้าจีน ผ้าพันคอ เป็นต้น โดยภาคีที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการการท่องเที่ยวในชุมชน และให้ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชน สอดคล้องกับ ศลิษา อีรานนท์ และ ประกาศิต โสภณจรัสกุล (2559) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวเป็นกลไกในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนด้านสิ่งแวดล้อม ผ่านรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourism) อันก่อให้เกิดการบูรณาการการใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นหรือชุมชนอย่างคุ้มค่า และเพื่อพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนที่ตนเองอยู่ให้เกิดรายได้และสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ การตัดสินใจ การดำเนินการ และการแก้ไขปัญหา โดยให้คำแนะนำถึงการปรับปรุงแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น การแก้ไขปัญหาเรื่องสถานที่ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่มาร่วมลงมือปฏิบัติ นอกจากนี้ ชุมชนมีพื้นฐานในการทำการท่องเที่ยวมา 20 ปี จึงทำให้การรวมกลุ่มมีความสามัคคีและเหนียวแน่น ทำให้ชุมชนมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างตรงไปตรงมา สอดคล้องกับ จิตคุปต์ ละอองปลิว (2562) สรุปไว้ว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดของความสำเร็จและความยั่งยืนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเมืองรองก็คือ ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ทั้งนักท่องเที่ยว เจ้าของทรัพยากร ภาครัฐ และหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้ เพื่อรักษาอัตลักษณ์ของท้องถิ่นให้ คงคุณค่า มีเรื่องเล่า สร้างประสบการณ์ สะท้อนความสัมพันธ์ และนำไปสู่ความยั่งยืนของทรัพยากรการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น

ข้อจำกัดในการพัฒนาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชะจอม คือ ชุมชนยังขาดการสร้างประสบการณ์ในระหว่างการทำกิจกรรมกับนักท่องเที่ยว การขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบหรือหัวใจของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องมีการสื่อสารระหว่างปราชญ์หรือผู้รู้ในฐานกิจกรรมนั้นกับนักท่องเที่ยวอย่างใกล้ชิดและการจัดการเรื่องราวหรือเรื่องเล่าของชุมชน ที่ยังขาดบรรณารักษ์และลีลาในการเล่าเรื่อง ทั้งนี้ ผู้เล่าเรื่องราวของชุมชน และเล่าเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมตามฐานต่าง ๆ ยังขาดความมั่นใจในการบรรยายเพราะบางฐานกิจกรรมก็เป็นผู้ที่เข้ามาใหม่ จึงทำให้ไม่สามารถเล่าเรื่องที่ให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจจนเกิดความตื่นเต้นได้ ถึงแม้ว่าเรื่องที่เล่านั้นเกิดจากประสบการณ์ของผู้เล่าเอง จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่สนใจในสิ่งที่ชุมชนนำเสนอ และยังต้องฝึกฝนทักษะทางด้านนี้ให้มากขึ้นเพื่อรองรับรูปแบบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่สนใจในการรับฟังเรื่องราวที่น่าสนใจ สอดคล้องกับ ชิดชนก อนันตมงคลกุล และ ภัณฑุพัชร พัฒนาโกคินสกุล (2562) ได้อธิบายว่า กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์จะต้องมีความแปลกใหม่ มีคุณค่า มีส่วนร่วม และสร้างเสริมประสบการณ์ เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา กิจกรรมเชิงวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น กิจกรรมเชิงอาหารพื้นถิ่น และกิจกรรม

เชิงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวพบได้ในพื้นที่เฉพาะเท่านั้น และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริง นอกจากนี้ชุมชนยังขาดการทำการตลาดแบบออนไลน์ที่สามารถทำให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ ทั้งนี้ ประชาชนในชุมชนมองว่าภาครัฐให้การส่งเสริมที่ดี และอยากมีการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เข้ามาในหมู่บ้านของตนเอง และอยากให้สถาบันการศึกษาเข้ามาให้ความเข้าใจและความชัดเจนกับคนในชุมชน ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลอย่างสม่ำเสมอเข้ามาทำความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนในเรื่องงบประมาณในการช่วยเหลือด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และสร้างความสมดุลในด้านต่าง ๆ รวมถึงเข้ามาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สุภาพรณ์ ประสงค์ทัน (2556) ได้อธิบายว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีความรู้จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะขอม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีทั้งหมด 6 ประการ คือ

2.1) การพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ โดยให้ภาครัฐและสถาบันการศึกษาเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยให้ภาครัฐและสถาบันการศึกษาเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความคิดสร้างสรรค์ โดยนำเอาผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่แล้วในชุมชนมาต่อยอด เพิ่มค่า หาจุดต่าง เพื่อให้เกิดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ที่น่าสนใจความคิดสร้างสรรค์ และค้นหาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่จะพัฒนามาจากฐานของผลิตภัณฑ์เดิมให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

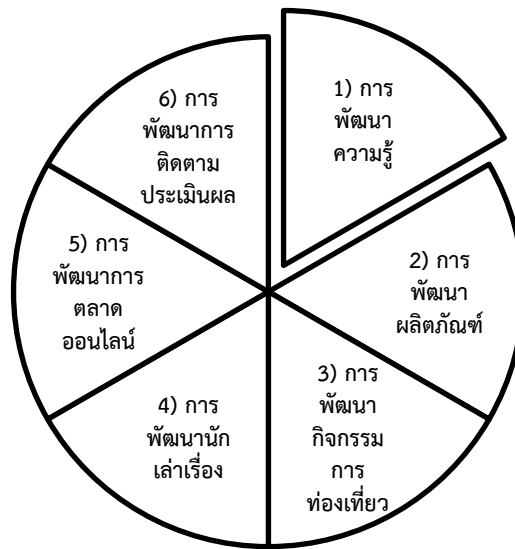
2.3) การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ โดยให้ภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งประชาชนในชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน ร่วมกันพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยว โดยใช้เวทีประชาคมของชุมชนในการขับเคลื่อนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว การชักชวนสมาชิกใหม่ให้เข้าร่วมในการดำเนินการเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมและเพิ่มจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยว ร่วมกันพิจารณากิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนที่มีเรื่องราวและเรื่องเล่าที่น่าสนใจและจัดทำเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวและปฏิทินการท่องเที่ยวของชุมชน สอดคล้องกับ พิศาล แก้วอยู่ และประกอบศิริ ภักดีพินิจ (2557) ได้อธิบายว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ควรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้คงเดิม และพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้หลากหลาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงวัฒนธรรม และสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระและใกล้ชิดวัฒนธรรมมากขึ้น

2.4) การพัฒนานักเล่าเรื่อง โดยให้ภาครัฐและสถาบันการศึกษาเข้ามาฝึกอบรมนักเล่าเรื่อง การเขียนพลอตเรื่องเล่า การสร้างเรื่องราวทางการท่องเที่ยว และเทคนิคการเล่าเรื่องอย่างมีรรถรส และสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจ สอดคล้องกับ Richards, Wisansing & Paschinger (2019) ได้สรุปไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้นต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบเรื่องราวที่มีอยู่เดิมจากฐาน

วัฒนธรรมท้องถิ่น และนำมาเรียบเรียงให้เป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ โดยให้นักท่องเที่ยวได้รับฟังเรื่องราวจากเจ้าของประสบการณ์จริง และผู้นำเสนอเรื่องราวมีสื่งในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ

2.5) การพัฒนาด้านการตลาดออนไลน์ โดยทำการส่งเสริมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งทำการอบรมเชิงปฏิบัติการในการยกระดับสินค้าและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรอง

2.6) การพัฒนาการติดตามประเมินผล โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ผลกระทบจากการดำเนินการ รวมทั้งการนำผลที่ได้รับมาปรับปรุงในการดำเนินการการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยใช้กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองชุมชนชะอ้อม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ภาครัฐนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน หรือกำหนดนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กับชุมชนอื่นในประเทศไทยได้
2. สถาบันการศึกษานำองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในการศึกษาและต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง
3. ภาคเอกชนนำข้อมูลไปวางแผนเพื่อจัดการเส้นทางการท่องเที่ยว การบริการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการนำนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพรวมทั้งเกิดการกระจายรายได้ในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน
4. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรนำเสนอข้อมูลในมุมมองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์และผลกระทบที่เกิดจากการจัดการการท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *คู่มือการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- จิตคุปต์ ละอองปลิว. (2562). การท่องเที่ยวเมืองรอง : ทางเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดราชบุรี. *อินทนิลทักษิณสาร*, 14(2), กรกฎาคม-ธันวาคม 2562, 39-60.
- ชิดชนก อนันตมงคลกุล และกัญญาพัชร พัฒนาโกคินสกุล. (2562). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยววัฒนธรรม จังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 15(2), 1-20.
- พิศาล แก้วอยู่ และประกอบศิริ ภักดีพินิจ. (2557). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการใช้หัตถกรรมจักสานผักตบชวาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา*. เอกสารการประชุมวิชาการการพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4 ประจำปี 2557 “Rethink : Social Development for Sustainability in ASEAN Community”. 11-13 มิถุนายน 2557 น.321-329.
- ศลิษา ธีรานนท์ และ ประกาศิต โสภณจรัสกุล. (2559). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ทางเลือก-ทางรอดของการท่องเที่ยวไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 8(2), 216-225.
- สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน. (2556). ทูนาทางสังคมกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาชาวไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16(1), 1-11.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2543). *วิถีชีวิตเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2561). *คู่มือกระบวนการพัฒนาและยกระดับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: บริษัท บุ๊คพลัส พับลิชชิง จำกัด.
- Richards, G., Wisansing, J. J. & Paschinger, E. (2019). *Creating Creative Tourism Toolkit*. Bangkok: Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Publicorganization).

Translated Thai References

- Chidchanok Anantamongkolkul and Kanyapat Pattanapokinsakul. (2019). Creative Tourism Behaviour of Cultural Tourists in Phuket. *Journal of International and Thai Tourism*, 15(2), 1-20.
- Chittakpup Laongpliu. (2019). Secondary City Tourism : Alternative of Creative Attraction in Ratchaburi Province. *Inthaninthaksin*, 14(2), July-December 2019, 39-60.
- Designated Areas for Sustainable Tourism. (2018). *Creating Creative Tourism Toolkit*. Bangkok: BookPlus Publishing.

- Ministry of Tourism and Sports. (2017). *Creative Tourism Destination Management*. Bangkok: Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports.
- Pisarn Kaewyu and Prakobsiri Pakdeepinit. (2014). *Guideline for Development Creative Tourism Through Adapter Using Hyacinth Handicraft in Muang District, Phayao Province*, Thailand. Proceedings of Rethink: Social Development for Sustainability in ASEAN Community, 11-13 June 2014, Khon Kaen University P.321-329.
- Richards, G., Wisansing, J. J. & Paschinger, E. (2019). *Creating Creative Tourism Toolkit*. Bangkok: Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public organization).
- Sarisa Theeranon and Prakasit Soponjaraskul. (2016). Creative Tourism: choice–Survival of Tourism in Thailand. *Pathumthani University Academic Journal*, 8(2), 216-225.
- Supang Chantavanich. (2000). *Qualitative Research*. (8th ed). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Supapron Prasongthan. (2013). Social Capital Potentiality for Creative Community Based Tourism: The Study of Tai Puan Community, Pak Plee District, Nakorn Nayok Province. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University*, 16(1), 1-11.